

ուժ մը, որ զսպէ այս անընդունելի ու անբարեխիղճ ընթացքը: Հայոց լեզուն այնքան խճողած ու ծանրաբեռնած ենք աւելորդ բառերով, որ այլեւս կորսնցուցած է իր յստակ ու բիրեղ դիմագիծը: Օգնութիւն կ'աղաղակէ ան արդամենուրէք...: Ո՞վ կայ լող, ո՞վ մնացած է մտահոգուող ու տանջուող...: Ինչպէ՞ս փրկել մեր նախնեաց հոյակապ լեզուն այս աղետալի ընթացքէն, երկիւղալի զառիթափէն, մշտական կորուստէն: Ահա այն է հրատապ հարցը ներկայիս:

Օտարասիրութեան մեր փնտռութիւն մէջ, լքած ենք մեր դարաւոր Սուրբ Եկեղեցին ու յարած օտար ու խորթ աղանդներու: Հայերս՝ հետամուտ նորութիւններու, մեր դիրքախաբ ստորով, կլանուած ենք Արեւմտեանի ու հեռաւոր Ալեկէքի սուլար կրօններով ու անոնց վարդապետութիւններով: Կառչած ենք օտարի սին ուսմունքներուն եւ փուճ գաղափարախօսութիւններուն ու անձնատար եղած անոնց հրահանգներուն եւ պատուէրներուն: Ինչպէ՞ս կարելի է մէկ հարուածով ջնջել մեր հաւատքը, ժխտել մեր ինքնութիւնը, ուրանալ մեր պատմութիւնը եւ դառնալ ծաղր ու ծանակ կարգ մը ճամբարակներու ձեռքին: Միթէ՞ չունինք դոյզն չափի արժանապատուութիւն: Այս ճարպիկ խաբէբաները ողողած են Հայոց Աշխարհը՝ սուրբեցնելու մեր ազնիւ ու հիւրընկալ ժողովուրդը իրենց շահին ու գրպանին համար: Մեր զաւակները պէտք է գիտակցին որ այս նորասուտ ու վտանգաւոր աղանդները զիրենք պիտի հեռացնեն իրենց պապենական արմատներէն, հայազգացողութենէն, հայրենական սերէն, հայրենիքի հանդէպ իրենց ունեցած բարոյական պարտականութիւններէն. միով բանի զիրենք պիտի այլասերեն, օտարացնեն:

Անցեալին, Հայ եկեղեցոյ պատմութիւնը, հայ աղանդապետներուն ճակատները աղուէսդրոշմով խարանած է, վասնզի այս շտախկազակները, ցերեկ աչքով, հայոց Բանաւոր Տօնը մատնելով, սին խոտոտմներ կատարելով, զխապտոյտ պատճառող օտարոտի ուսմունքներով, գողցած են անոր բարի ու անմեղ ոչխարները: Ներկայիս, մեր դարաւոր Սուրբ Եկեղեցին կոչ կ'ողողէ հայ եւ օտար աղանդագլուխներուն փարսախսներով հեռու մնալ մեր ազնիւ ու հաւատարիմ ժողովուրդէն՝ եթէ չեն ուզեր նոյն ճակատագրին արժանանալ: Մէկանգամընդմիջտ քաջ գիտնալու են այս կրօններու քարոզիչները եւ որոմ ցանող վտանգաւոր խառնակիչները, որ մեր ժողովուրդը ի Հայաստան եւ ի սփիւռս աշխարհի ունի անփոխարինելի Հայաստանեայց Առաքելական Մայր Եկեղեցին իբրեւ հոգեւոր սնուցիչ ու յանձանձիչ, որուն պաշտպանութեան համար մեր նախահայրերը դարերով պայքարեցան ու իրենց հարազատ արիւնը թափեցին: Լաւ ճանչնալու են Հայոց մեծ

ազգը ու անոր նուիրական սրբութիւնները: Անսակարկ են անոր արժէքները: Հետեաբար, թող ոչ որ հասարակի հաւատափոխ ընել հայը, վասնզի անոր հաւատքը ամուր է ու հիմնուած ապառաժի վրայ:

Օտարասիրութենէ մղուած, հայը այսօր իր աչքերը կը յառէ օտարի հողին՝ մոռնալով իր երդիքը, քանդելով դարաւոր սուրբ օճախը, լքելով հայրենիքը՝ մեր փոքրիկ ածուն: Հայը աստանդականի ցուպն ի ձեռին, դարձած է աշխարհաբաղաբացի. կը շրջի ան երկրէ երկիր՝ անյողողող քայլերով եւ հաստատակամ, որ ի վերջոյ պիտի գտնէ իր վերջին կայանը, ուր խարխիս պիտի կարենայ նետել եւ հաստատուիլ:

Ասոր, սակաւն, շտառով պիտի հիասթափուի ան, վասնզի պիտի ապրի օտար երկնքի տակ, ուր չկան «ջրիկք հայրենեաց», «սէգ սարեր», հայ ստածողութիւն եւ հայաթրիք զգացողութիւն: Հայը օտարութեան մէջ աներկբայաբար պիտի գրկէ ցուրտ իրականութիւնը ուժացման ու վերջնական կորուստի: Թող ոչ որ սին յոյսերով չտարուի, չօրորուի: Այստեղ փակագիծի մէջ հարկ է նշել, որ մեր հայրենիքի պարպումով, ոչ միայն կը տկարացնենք զայն, այլեւ խորին գոհունակութիւն ու հրճուանք կը պատճառենք մեր դարաւոր ոսոխին, որ անձկութեամբ կը սպասէ անոր մահուան:

Մէկանգամընդմիջտ քաջ գիտնալու են այս կրօններու քարոզիչները եւ որոմ ցանող վտանգաւոր խառնակիչները, որ մեր ժողովուրդը ի Հայաստան եւ ի սփիւռս աշխարհի ունի անփոխարինելի Հայաստանեայց Առաքելական Մայր Եկեղեցին իբրեւ հոգեւոր սնուցիչ ու յանձանձիչ, որուն պաշտպանութեան համար մեր նախահայրերը դարերով պայքարեցան ու իրենց հարազատ արիւնը թափեցին:

Մեր հայրենիքը իր անցումային շրջանն է որ կը բոլորէ: Բնական է որ պիտի ըլլան դժուարութիւններ ու մարտահրաւերներ, կեղերումներ, շահատակումներ ու անարդարութիւններ, որոնք պիտի գան ընդվզում խմորելու ու զայրոյթ յառաջացնելու ռե՛է սրտակից ազգայինի կամ անկեղծ հայրենասերի մէջ: «Համբերութիւն է հարկատու, այս ալ կ'անցնի...», պիտի ըսէր Հոգեւոր ճեմարանի պատուական վաղամեռիկ մեր ուսուցիչը՝ Պրն. Գրիգոր Կիլեան:

Այլ ազգերու հանդէպ մեր ակնածանքը խորն է, իսկ հիացմունքը՝ անսահման: Օտարին մշակոյթը գերակայ է, իսկ մերը՝ ստորակայ: Մեր գրադարանները սկսած են զարդարել օտար հեղինակներ, իսկ հայ մատենագիրներ, իբրեւ ժամանակավրէպ պատմիչներ ու գրողներ անհետացած են ու դարձած՝ փոշեծածկ: Մեր համա-

Տաթևի վանք. մեր անխախտ հաստքի սիմվոլ

րումը եւ գնահատումը օտարին, հասցուցած ենք իրենց գազաթնակէտին՝ առանց տրամաբանական պատճառաբանութեան:

Այն կեղծ համոզումը, որ իբրեւ թէ օտարին ինացական արտակարգ կարողութիւնը եւ ճառագումը աննման է ու չքնաղ, անկրկնելի է ու օրինակելի՝ զմեզ զգլխած է ազգովին: Անշուշտ որ օտարներ ունին հիանալի, նախանձելի ու պաշտելի օրէնքներ, երեսոյթներ, ազգային արժէքներ ու իւրայատկութիւններ: Ո՞վ

կրնայ սակայն ուրանալ որ մեր փոքրիկ ու «աննշան» ազգը եւս մեծամեծ քաջագործութիւններ կատարած է, որոնք գրի արժանի են, վկայակոչելով մեր մեծ պատմաօր՝ Մովսէս Խորենացիին իմաստալից խօսքերը:

Երբեմիցէ մտածած ենք թէ ի՞նչ ասանդ կը թողունք հետագայ սերունդին: Ի՞նչ պիտի մտածեն մեր ժառանգորդները: Միթէ՞ պիտի չայպանեն մեզի մեր անփութութեան ու ծայր աստիճան անտարբերութեան համար: Միթէ՞ պիտի ներեն մեր անխելահասութիւնը եւ անսնդ-տութիւնը, օտարասիրութիւնը եւ հաճոյասիրութիւնը: Յիշել է պէտք, որ ամէնքս բարոյապէս հաշուետու ենք հայոց ազգին՝ մեր խլացուցիչ լռութեան ու դատապարտիչ կրատրականութեան համար: Նաասարապէս պատասխանատու ենք բոլորս ալ, երբ հարցը կը վերաբերի մեր բարոյական գոյատեւութեան եւ անկապտելի արժէքներու յաւերժական պահպանութեան: Պատմութիւնը խիստ ու անաչառ պիտի գտնուի բոլոր անոնց հանդէպ, որոնք զարտուղի ճանապարհով կ'ընթանան եւ զայլս եւս կը գայթակղեցնեն ու կը շեղեն՝ վասն իրենց անյազ օտարասիրութեան ու օտարահաճութեան:

Օտարասիրութիւնը, այո, ունի իր չափը եւ սահմանը: Օգտուինք օտարէն խոհեմօրէն, զգուշօրէն: Անձնատուր չըլլանք անոր: Չորդեգրենք այն ինչ կ'եղծէ մեր ազգային փիրեղ նկարագիրը: Աշխարհայնացման (globalization) գոհ չերթանք: Նեռու մնանք օտարին յոռի բարքերէն եւ իբրեւ զփք ական պահենք ու պահպանենք մեր առհաւական արժէքները:

ԲԱԳԲԱՏՈՒՆԻ

ԵՐԿԻՐ ՄԱՅՐԵՆԻ

ԿԸ սիրեմ գրեզ, երկիր մայրենի
Կը սիրեմ այնպէս, ինչպէս Նարեկը,
Իմ սրտի մօտիկ, հարազատ, գաղտնի,
Կը սիրեմ գրեզ ինչպէս աղօթքը...:

Կը պաշտեմ գրեզ, երկիր մայրենի,
Գիրկըդ կ'որոնեմ նման որբուկի
Ու հոգիս կարօտ սիրոյդ մայրենի,
Անվերջ կ'որոնեմ ձեռքերդ ոսկի: